

J E L E N K O R.

87. szám.

Pest, szombat october 29.

1836.

Foglalat: Magyarország (kinevezés; tudósítások Vas és Zala v. negyéből és Horvátországból) Ausztria (tisztváltozások a katonaságnál.) Anglia (Brougham 's az edinburgi reformerek; pénzükeleti hanyatlás; galambposták, elegy.) Franciaország (Schweiz elleni rendszabályok kártékonyága; belgák királya Parisban; Peyronnet és Chantelauze a hami fogságból kibocsáttatnak 's a t.) Spanyolország (Maroto megveretése; hadi viszonyok; nyilvántalanság.) Portugália. Schweiz. Oroszország (az orosz őrseg kitakarodta Silitriából; hírek az. Pétervárból.) Amerika. Nápoly. Elegyhír. Gabonaár. Pénzükelet. Dunavizálás

M A G Y A R O R S Z Á G.

Sept. 25iki legfensőbb határozat szerint 6 cs. kir. főlsége báró Kulmer Ferenczet és gróf Draskovich Jánost a bántábla valóságos közbirójává méltóztatott kinevezni.

Vasvármegyéből. Peresztegen n. gr. Erdődi Kajetan ur czukorgyárt szándékozik fölállítani. E' czélra már az előkészületek meg is történtek, 's nem csak dologhoz értő 's műintéző személyek fogadtattak föl, hanem a' répatermesztés minél sörényebb előmozdításávégett a' tájék adózó népének 's egyéb földművelőknek az urodalom részéről megígértetett, hogy az általa elvetendő magból az első évben ingyen szerezhetendek magoknak zsenge répanövényt. A' szorgalomnak ezen ága egy új biztos keresetmódot nyújtand a' marhadög által nem csekély kárt szenvedetteknek. — Most csak ugyan szünni kezd már a' veszély, 's ritkábbak a' görösmirigybeni halálozások is, mellyek a' munkás kezeket jóval megkevesítették. Szüretünk már mindenütt elmúlt, vagy igazában mondva nem is volt, mert számtalan szőlős gazdának csak annyi szürni valója sem lett, hogy abból a' hegyvámot kiszolgáltathatná. Vetéseink eddigelé szépek; de eső után sovárogyva sok helyen már sárgulni kezdenek, 's féltő, hogy ha még tovább is száraz ősz 's havatlan fagyos tél leend, sok mezőt a' tavasszal újra kellend bevetni.

Becsehelyen és vidékén Szala vrgyében folyó oct. 17én tartaték a' szüret. A' tartós meleg megérlette ugyan a' fűtöket, mellyeket a' tavaszi hideg el nem vett, és édes must csepegett a' sajtó alul; de mi haszna, csak csepegett és nem folyt. Sok gazdához olly mostoha volt Bacchus ur, hogy egész szőlőjében alig talált öt-hat fejet, — nem hogy aközni, de fejezni, sőt szemezni is nehezen lehetne kilenczed-szedés végett. A' szegény adózó nép itt sarlója alul is szűken kapott az idén bár élelmére elégségest, hát — adóját miből fizesse? e' gondolatja, jövődjén aggdósa, szüreti vig arczát bús redőbe szedte eleinte, 's csak földesurának mélt. kamarás Csuzy Pál urnak azon szíves jósága volt képes baját felejtetni, 's munkájára földeríteni, melly szerint ez mind két nemen levő jobbágyit, öregét apraját, kik csak magokat a' szőlőhegy legmagasb tetején ülő szép kilátásu urasági pinczéhez kibirták, egy szüreti ebédvel, 's egész délután egy barna-banda zengedezésén tánczolóssal a' szűk termés keserű érzéséből kiragadta, 's nekik az ezt nem is reménylőknek egy jó napot készített.

Zágráb vidékén 's általában Horvátországban a' szüretelés e' f. oct. második felében kezdődött meg 's mintegy vége felé végződhetik. Itt a' termés még sem olly mostoha mint Magyarország bortermő vidékein nagyobb részint. Azon vidékeken, hol csupán a' hideg vette meg a' szőlőket, felényi, — hol hidegen kívül még jég is esapta, mintegy negyedrésznyi lesz a' tavalyi gazdag terméshöz képest mennyiségre, mert minőségre közelit az 1834-kihöz; különösen ajánlkozni fognak ezen borok könnyűséggel, szelidséggel és saját kellemmel. — A' takarmány-termés Horvátországban szinte csekélyebb a' tavalyinál, de panaszra nem kelnek miatta; a' burgonya, káposzta, répa 's más kerti vetemények elég gazdagon fizettek.

Váczon a' honi siketnémák kir. intézetében egy professori hivatalnak elnyeréseért felsőbb rendelések szerint a' közelgető 1837dik eszt. januarius 19dik napján csődület (concurus) fog tartatni. —

A U S Z T R I A.

A' cs. kir. hadseregnél közelebb történt változások: Volz Henrik alezredes és Stockerauban a' fő ruha-biztosság parancsnoka ezen hivatala megtartásával ezredességre emeltetett; — továbbá alezredesekké a' köv. őrnagyok lettek: Richter József a' gr. Lilienberg 18 sz. soredrednél; gróf Meraviglia Erneszt a' württemberg-huszároknál; és Würth Ferencz az aknász-testnél; — őrnagyokká a' köv. kapitányok: Kolb Ferencz, gr. Hoehenegg 20 sz. soredredtől, a' Langenau 49 számúnál; Jeremich Dániel, b. Bianchi 63 sz. soredredtől; gróf Hoeheneggénél; Gyurkovich Athanáz, gr. Lilienberg-soredrednél, gróf Falkenhayn János a' württemberg-huszároknál; Schuknecht Antal az 16 patt. ezredtől a' 21knál; Trattner Károly a' mérnök-testnél, és Schemel Henrik a' lombard-velencei hágatási és löszedési-kerület parancsnoka. Louvrier József, Bianchi-soredredi őrnagy, a' megürült Souter-gránátos-zászlóaljhoz, 's Mittis József, a' 60 sz. soredred őrnagy, a' megürült Schmidt grán. zászlóaljhoz lépnek parancsnokul. — Hornígy Bernát nyug. őrnagy, munkácsi várparancsnok lett. — Gilyvay Antal kapitány és határszéli építési al-igazgató a' Bácságban, főigazgatóvá nevezetett 's egyuttal őrnagygyá. — Minsinger János határszéli építési aligazgató az egyesült bácság-varasd-károlyvárosi

kerületben, őrnagy címet nyert és díjpótléket. — Nyugalmaztattak: Breitschwert Vilmos ezredes, a' pragai ruha-biztosság parancsnoka; Schmidt Ferencz alezredes a' gr. Lilienberg-ezredtől, nyugpénzzel és ezredesi czimmal; őrnagy; Hainbach Antal és Hutschenreiter Ferencz a' cseh őrségi patt. kerülettől, alezredesi czimmal és nyugpénzzel; de Nave Lajos, gr. Nugent-soredredtől, díjpótlékkal és alezredesi czimmal; és Unglaky György a' munkácsi vár parancsnoka; — végre a' köv. kapitányok: Beichel Henrik a' dalmát, és Wunseitig Ignác a' velencei őrségi patt.-kerülettől, őrnagy címmel és nyugpénzzel; Fernolay József a' 21k sz. Sándor cs. soredredtől és Marini József Majlandban volt helykapitány, őrnagy címmel.

A N G L I A.

Azon törvény, melly az irlandi rendőség javítása iránt a' parlament utolsó ülésében elfogadtatott, most hajtatik végre Irlandban. A' rendőség feje Shaw Kennedy ezredes mint főfelügyelő. Minden megyében egy főfelügyelő van. A' rendőség egy szolgájának sem szabad 40 évünek, vagy azon túl lenni. A' békebiráknak nem szabad a' rendőséget tizedek, tizedpótlékek, vagy egyházi adók behajtására fordítani. Valamelly város, vagy megye rendősége a' lordhelytartó által két békebíró kivánságára meg is szaporíthatik.

Brougham lord az edinburgi reformerek meghívását egy fényes lakomára, elmellőzte. A' Scotsman így tudósít róla: „Mittán a' nemes lord az Edinburg és Leith városa lord-prevostjától, tanácsától, 's a' városi hatóság tagjai nagyobb részétől, úgy szinte e' városok több száz jeles lakosaitól aláirt felirást elfogadta, forró köszönetét mondá, 's hozzá adá, mikép csak egészségi állapotja gátolja őt elfogadni a' meghívást. A' nemes lord ugyan teljesen egészséges, de orvosai minden felizgást megtiltanak neki, melly könnyen visszabukást okozhatna. — A' küldöttség a' nap nagyobb részét a' nemes lordnál töltötte, 's azon meggyőződéssel tért Edingburgba vissza, hogy a' nemes lord a' jövő legközelebbi parlament-ülésben képes leend hatalmas szelleme erejét ismét a' javítás nagy ügyére fordítani.“ Brougham lord később irásban is megköszönte a' felírás aláírójának a' meghívást, 's abban buzdón inti a' reformereket egyetértésre, minthogy anélkül is mindnyájan ugyanazon egy czélra törekszenek. — A' Times azt hiszi, Brougham lordot nem egészségi állapotja akadályozta résztvenni a' lakomában, hanem nem akart a' radicalok által neki tett törbe esni, 's nem akarta magát a' ministerium ellen használtatni általok. —

A' francia National a' londoni és párisi csarnokon a' pénzükelet mostani allábszálásáról így ír; „A' mostani kereskedési fordulás kűtfője leginkább valamennyi ország speculansai képzelődésében rejtezkeedik. A' statuspapirok leszállanak, mert néhány személy azt képzeli magában, hogy annak úgy kell lenni, 's mert mások meg e' mozgást hasznukra valónak nézik 's találják. — Ugyanazért látni, hogy szintazon pénzükelet hirtelen ismét felrűg, anélkül, hogy valamelly bizonyos ok hozná magával. — Az ipar sehol sincsen ellankasztva, sehol elnyomva; Európa két nagy pénzügyi hatalom jövedelme sem nem fogy, sem nem csökken; sőt az utóbbi pénzügy-tudósítások szerint még inkább öregbedik. A' csarnokjáték és csarnokspeculatio saját okai a' rosznak, mellyről szólunk. A' túlzott vasút-vállalkozások, mi által tetemes summák nyeletnek el, a' bankok, és az egyesült statusok kormányának pénzükelet okozták a' sok arany kivitelt; a' spanyol kölcsönben volt számos veszteség is nyomasztó; de ismételjük, hogy a' mostani fordulásban nincsenek meg azon hatalmas okok, mellyek az 1825iki fordulást az iparra nézve olly sulyossá tették.“ —

A' Morning-Chronicle pártolja a' galambpostákat, 's úgy vélekszik, hogy a' galambpostás pénzüváltókat nem a' már jelenlét galamb és sólyom-háborúval, hanem versenytűtással kell a' galambposták felállításában legyőzni; mire van is már némi kilátás, mert Newhavenben és Dieppeben már „galamb-növénydek házakat“ állítottak fel. —

Phillpotts dr. az angol magas egyház egyik püspöke, nem rég letett hivatalából egy plébánust, mert nője methodista volt, és azt a' plébánus a' methodisták kápolnája látogatásától vissza nem bírta tartóztatni. —

A' Times úgy vélekedik, hogy don Pedro chartája nem azért döntetett el, mert népszerűtlen volt, hanem egyedül azért, mert a' volt ministeriumot akarták megbuktatni; ugyan azért reményli is, hogy az 1820iki alkotmány megvizsgálása mérséklett szellemben fog kiütni. —

Hétfőn, oct. 3án Manchester hatósága irást kapott Wallez urtól a' belga ügyviselőtől Londonban, mellyben megkeres-

telik: engedje meg az elhunyt Malibran holttestét ismét kiásatni, hogy az Beriot ur ohajtása szerint Belgiumba vitethessék. Erre az válaszlátott, hogy arra Manchester hatóságának nincs joga, minthogy illy ügyek a társas egyház papsága elé tartoznak. Már most John Russel lord maga is irt csütörtökön a hatósági tagok egyikéhez, 's a belga kormány ohajtását a város figyelmébe ajánlotta, minthogy az hozzá folyamodott ezen ügyben. A manchesteri hangász-ünnep biztossága, melyre az elhunyt eltakarítása, annak férjétől bízott volt, 's mellyel Russel lord írása közöltetett, azt nyilvánítja, hogy ő kötelességét teljesíté, minthogy Beriot-Malibran asszonyság illően eltakarítatott, 's nem hiszi magát kötelezettnek a holttestet ismét felásatni, sőt úgy tartja, az egész közönség e cselekvés ellen nyilatkoznék, 's igen megboszkodnék, ha a híres énekesné földi maradványait elvitetni engedné Manchesterből. — Az az: a manchesteriek erővel is meg akarják a híres maradványt örök emlékül magoknál tartani. —

Sir Georg Grey a gyarmatok altitkárja és Charles Wood ur az admirális altitkárja, valamint előbb Scotiában Brougham lord, a választókhoz tartott beszédikben úgy nyilatkoztak, hogy a javítások vagy legalább az organicus másítások már elégségesek. — A Spectator azt hiszi, hogy ezen urak individualis véleménye, minthogy igen alárendelt polczon állnak a ministeriumban, nem igen sokat nyom, — 's legföljebb visszhangja rokonai véleményének. Melbourne lord nézeteit és szándékait e tekintetben azonban még nehéz volna meghatározni.

Sept. 7én Lloyds mellett fogadások történtek 20 fonttal 100 fontra, hogy jövő évi júliusig háborúra kel a dolog Anglia 's Franciaország közt. —

October 12dikén Londonban igen különös és jegyzésre méltó eset adta magát elő, mellyet a Morning-Chronicle beszél el. Bizonyos férfi a Temzén akara átkelni csolnokon, 's a víz színén némi feketés mozdulatlan valamit pillanta meg, feléje tartott, 's megfogta, de csak hamar visszahúzta kezét, mert e valami erősen megharapta. Mind e mellett hatalmába ügyekezett a tárgyat keríteni, melly szándéka sikerült is; 's valljon mi volt az? — egy fiatal alligator, vagy krokodil, mellyet a zoológiai muzeum azonnal meg is vett, 's most annak birtokában van.

A lisaboni dolgok aggodásra nyujtanak okot a ministeriumnak, miért is új hajóhad készül Portugaliába. —

F R A N C Z I A O R S Z Á G .

Lyonból october 12ről így ír az Allg. Ztg egyik levelezője: „Schweizban kormányunk rendszabálya fölött keményebben nem beszélhetnek, mint itt. Természetesen többet is veszünk mellette Franciaországban, mint maga Schweiz; mit ministeriumunk meggondolhatott 's számba vehetett volna, mielőtt olly rendszabályhoz nyúlt, mellynek végét még el nem láthatni. — 1840 óta 1834ig, tehát 14 év alatt, Franciaország 383,093,956 frank értékű portékát vitt Schweizba, Schweiz ellenben csak 159,021,038 franknyi értékűt hozott Franciaországba; mi egyre másra csak 11,358,645 franknyi schweizi kivittelt tesz Franciaországba, ellenben a francia kivitel Schweizba 27,363,854 frankra megy évenként; végre 1834ben a schweizi kivitel Franciaországba 12,713,26 frank, míg a francia kivitel Schweizba 29,835,960 fr. volt. Ehez járul még, hogy Schweiz mindazt könnyen nélkülözheti, mit tőlünk vesz, 's jövendőre a rajnai 's magyar borokhoz fog szokni, ha jó honi borai mellett idegen borokra van szüksége. A selyem 's egyéb gyarmatokat saját, vagy a német gyárak fogják neki megadni; azon gyarmati árukat, mellyeket eddig neki Marseille küldött, a Rajnán Belgiumból vagy Hollandból, vagy Genuából kaphatja. — Így tehát a kereskedő Schweizot erőszakkal taszítjuk el magunktól, 's a szomszédhoz lökjük, melly nyílt karokkal fogadandja azt, 's legkedvezőbb feltételeket teend neki. — Ezenkívül Lyonban gazdag, 's tekintettel és befolyással bíró osztály él, értem a Genből származó kereskedőket és pénzváltókat; hathatós szavuk van a városban, a hatóság-tanácsban, a kereskedő kamarában 's a bankban, 's eddig híven ragaszkodtak a kormányhoz, mellynek rendszabályait pártolták mindaddig. —

A la Paix, ministeri ujság, a schweizi ügyekre nézve folyvást a volt ministerium ellen szól, 's nem győz eléggé rajta csudálkozni, hogy Thiers ur, különben olly belátó statusférfi, hasonló jegyzéket parancsolhatott, mellyet Montebello herceg a schweizi főhelynek benyujtott. — Azért is a mostani ministerium szoros kötelességének nyilvánítja, hogy Montebello herceget, ki olly sértő jegyzéket adott által egy barátságos kormánynak, minél előbb visszahívja. E visszahívást csak a jogosság cselekvésének tekintti, azért is kötelességnek. — Fogja e azt a fr. kormány tenni anélkül 's előbb, mintsem a schweizi kormány némi elégtételt adjon, még igen kétséges. Telegraphi sürgöny Latour Maubourgnak, francia követnek a spanyol udvarnál, megérkezését jelenti Naragossába.

A francia hírlapok megczáfolják azon hírt, mintha azon politikai foglyok közt, kik kegyelmet kértek, 's azok közt kik azt elmellőzték, némi meghasonlás, vagy félreértés adta volna magát elő; sőt inkább legjobb egyetértésben vannak. —

A Courrierban olvasni: „Mint halljuk a Madrid felé utban lévő francia követ föl van hatalmazva, Franciaország cselekvő közrehatását javaslani a spanyol kormánynak, ha azt az

ujjonnan összegyűlendő cortes kíváná. Azon esetben, ha Spanyolországba francia sereg fogna lépni, az francia cocardáit 's francia színek alatt történnék, egy szóval: a beavatkozás egyenes és őszinte fogna lenni. A ministerek úgy vélekszenek, a követkamara e rendszabályt most kevésbé ellenzené, mint előbb. —

October 16án szándékozott a királyi család Neuillyből nyári lakából ismét a tuileriákba költözni. Az ifju királyi hercegek october 10dike óta ismét a IV. Henrik College Royaljába (az az: nyilvános iskola) járnak leckére, hol Annale herceg a harmadik, Montpensier herceg pedig az ötödik osztály növendéke. —

A Journal des Debats october 16án megerősíti azt, mit a le Siecle-Sant-Priest gróf volt lissaboni követ visszahívásáról mondott vala. Sant-Priest ur Lissabont azonnal el fogja hagyni, 's ideigleni utódja Bois le Comte ur lesz, ki most Madridban van. —

Thiers ur ezen hónap végével váratik Toulonba vissza. Mielőtt Parisba visszamenne, Aixban választójit szándéka meglátogatni.

A gyarmatok Parisban jelenlevő képviselőik által kérelmet nyujtottak be a királynak, mellyben felszámolják azon károkat, mellyeket nekik a cukorrépa igen elterjedt művelése okoz Franciaországban, 's kéri, hogy vagy a gyarmati cukorra rótt vám szállítassék alább, vagy engedessék meg nekik, hogy termékeiket valamennyi idegen országba széthordhassák.

Bizonyos házban Saint-Port faluban Corbeil mellett abroszt találtak papirosokkal, mellyek közt egész tömeg eddig nem ismert levelek találkoztak Moliere-től Jasmin urhoz, a király kincstárnokához, közöttük több költemény is van, mellyek Moliere munkájának egyik kiadásában sincsenek meg, tehát egészen ismeretlenek. Úgy reménylik, hogy ezen új nyelvészeti fölfedezés a közönség elől el nem fog vonatni.

A jour des Debats nagy cikkelyt közöl a schweizi meghasonlás ügyében, 's engesztelő pályát szándéka megnyitni az által. Végén e hosszú cikkelynek azt akarja megmutatni, hogy az, mit a francia kormány Schweiztól kívánt, épen nem oda célzott, hogy Schweiz függetlensége megsértessék, sem pedig, hogy Schweiz belső ügyeibe szándékoznék avatkozni Franciaország; ez csak azt akarta, hogy a francia követ Schweizban ügybecsültessék, mint annak nyilvános és személyes karaktere megkívánja. De még Schweiz nemzeti becsülete sincs megsérte, mert hisz nem egyéb kívántatott, mint fölvilágítás a szövetséggyűlés utolsó végzése fölött. — A Gazette erre azon gonosz megjegyzést teszi, hogy ha csak ezt kívánta Franciaország, mind az, mi ama híres jegyzékben ezen túl foglaltatik, haszontalanság, és csak ügyetlenségre mutat. —

A Moniteur oct. 18án következő cikkelyt közöl: „Folyó hónap 17ikei határozás által a király Peyronnet és Chantelauze urak kérelmére, minthogy egészségök igen meg van rongálva, megparancsolta, hogy Ham kastélyból kiboacsátassanak, egyszersmind fölhatalmazta őket becsület szavokra, hogy Peyronnet ur Montferrandban (Gironde megye), Chantelauze ur pedig Loire megyében lakhassanak. — A Gazette de France reményli, hogy e kedvezés nem sokára Polignac, Guernon-Ranville urakra is ki fog terjesztetni, mert hiszen azok egészsége is igen meg van rongálva. —

A belgák királya oct. 16án estve a tuileriákba érkezett. Az Union, ministeri ujság Brüsszelben oct. 14én azt mondá: „A király holnap Parisba utazik. Mint mondják, ő fölsége ezen utat a francziák királya sürgető meghívására teszi, 's úgy tartják, hogy fontos ügy tekintetéből történik az; ő fölsége távolléte csak néhány nap fog tartani. A királyné 's a koronahg-Laekenben maradnak. — Rosamel admiral, a tengerész-minister, Toulonban, valamint Guizot ur, a nyilvános oktatás ministere Listerben ismét megválasztattak követekül; mindketten nagy szótöbbséggel. — A többi minister is megválasztott már újra. —

S P A N Y O L O R S Z Á G .

Madrid oct. Skán. Andalusia állapotja annyival inkább okot szolgáltat aggodalmaskodásra, mennyivel inkább hallgat a kormány Gomez helyzetéről 's a vele szemközt álló seregek viszonyairól. Azt írják ugyan, hogy Granada, Sevilla és Cadixban a legnagyobb lelkesedés uralkodik, 's hogy mintegy nyolcz nap mulva közel 20,000 főből álló sereg alakuland; de a mennyiben az andalusiaiak szellemét ismerjük, e tudósításnak nem nagy hitelt adhatni. Annyi bizonyos, hogy Gomezt tárt karokkal fogadták Andujarban, hol ő m. h. 28kán az oda érkezett gyorskocsit föltartóztatá, 's azt elégetni rendelé, vasát lovai patkoltatására fordítandó; az utasokat azonban más kocsikon tovább szállittatá. Sevillából sokan Cadixba menekedtek, azután bezárattak a város kapuját az ellenség előtt. Folyó hónap 15ojén Carmonából Cordovába szándékozott indulni Espinosa, hol előttnapon Gomez már megszállott, 's a városiaktul sergei számára 6000 alafa élelmet kívánt. A lakosok ezt megtagadák, 's a milicianok erősségekké változtattak némely épületeket, hova a hatóságok is betakarodtak 's az egyházak kincsei batorság végett elrejtettek. A mai Gazeta így szól: Osuna, a sevillai hadkormányzó 2rul azt jelenti Fuentes de la Campanabul, hogy Gomez a milicianok által Cordovában megerősített épületeket megtámadta, de azoktul visszaveretett. Espinosa mindenkép

az ellenség nyugtalanításán mesterkedik. Sevilla hadi állapotba fog helyezettetni. Azt mondják, hogy Gomez birtokában van ugyan a' Guadalquivir egyik oldalán fekvő külvárosnak, de az elsáncolt hidon átnyomulni nem képes. Alaixrul úgy szólva semmit sem tudunk, a' ministerium azonban Gomezzel szembeszállottnak hiszi őt, reménylően egyszermind, hogy az általa vivandó ütközet mind Cordova sorsára, mind magára a' ministeriumra nézve elhatározó leend. Ha Gomez megverendi, alig ha el nem lesz ettől zárva a' hátrálás útja is, mivel minden oldalról ellenség keríti, 's a' jelenleg Toledoban álló Rodil, kinek főtáborra Orgasban van, a' Manchába menetelt is elzárhatja előle. Toledo tartománybul némely lázadók Avilába nyomultak 's itt rettegést és zavart terjesztenek. Vitoriából írják, hogy itt a' hadi munkálatok mindaddig meg nem kezdetnek, míg oda tetemes erő- és pénzbeli segítség nem érkezendik. A' tisztek nyugtalanok, minek következtében Espartero egy napi parancs által mind azokat a' seregtől eltávolításra szólítja föl, kiknek az új rendszer tetszőkre nincs. Don Evaristo San-Miguel vezér f. h. 2kán egészen váratlanul érkezett Saragoszába, 's minden ottani tisztnek sergeihez való távozást parancsolván, minekutána a' hadszolgálati váltásigpenz tőkéjéből 30,000 piastert magához vón, Albarracinban hagyott seregéhez tustint másnap visszaindult. Az ő parancsára nem eresztették be a' saragossaiak a' hozzájuk megérkezett új politikai főnököt.

Maroto megveretése teljesen bebizonyult. Folyó hónap 4kén Alp felé vonulván mintegy 2000re menő sereggel, midőn azon tudósítást vette, hogy őt Gurrea a' következő nap tetemes haderővel szándékozik megtámadni: ketté osztá seregét, 's éjszakanak idején Pablo de Lille felé vonult. Ortaffa vezért valamenyire hátra hagyván, virradatkor a' puicerdai urbanokat vette üldözőbe, kiket, száma mintegy hat százat, el is szeljesztett. Midőn Gurrea 5kén reggel Maroto mozgalmait észre véve: megváltoztatá előbbi rendelkezéseit. Személyes vezérlete alatt 3000 fegyverest indított Maroto után, Ayerbe osztályokot pedig hasonló számú sereggel és 3 álgyuval Ortaffamegtámadására küldé. Maroto visszaverte Gurreat, de Ortaffa futásnak indult Ayerbe előtt, 's az hiába jött már ennek segítségére, sőt ez által önmön veszedelmét is okozá, mert Gurrea Ayerbevel egyesülvén, a' harcot megújították, melly most általános lön, 's reggeli 9től egész délig tartott. Két carlosi zászlóalj kezdte meg legelőször a' futást, kapitányaik Puig-Auriol és Altamires-Orteu által ösztönözve. Erre minden oldalról áttörte az ellenség Maroto rendjeit, 's így kiki futás által igyekezett életét megtartani. Maroto, övéitől jobbadán elhagyatva, vezéri tisztára 's csekély számú legénysége kísértében a' francia határszélek felé tartott 's 6kán már francia földön, Cabanasseban hált, honnan 7kén 11lebe, 8kán pedig Perpignanba érkezett. A' veszteség tetemes volt: 100 gyalog és 80 lovag maradt a' csatatéren; közöttök Ortaffa vezér fiával együtt harczolla esett el, 's bennök magva szakadt a' Cataloniában és Roussillonban dicséretesen ismert báró Ortaffa nemzetiség idős ágának. — Cordovát Gomez csakugyan nem foglalható el, részint azért, mivel álgyuhiányzottak, részint mert csak rövid ideig késhelet körülé, attul kellvén ugyanis tartania, hogy a' több oldalról közelítő christinok be ne kerítsék; adót azonban, mint mondják, mégis nagy mennyiségben zsarolt a' néptől, a' külvárosban, melly hatalmában volt. Hasonlag járt Don Pablo Sanz is Oviedoban, hol magát az őrsereg lő-résekkel ellátott kolostorbul védelmezé. Rodil Toledoban szállott főtáborba, őrjei pedig Morában állnak. A' kormány nem örvendetes hallgatásban van a' hadi hírekre nézve, mi az Espanolt kifakadásokra bír. „A' villalobredoi eset óta, ugymond, hallgat a' kormány a' pártosok meneteliről. Ezen hallgatás fölbátorítja a' szabadság barátit és sok kedvetlen hír támasztására nyújt okot 's alkalmat. Sem azt nem tudni, mi lett a' középponti seregből, melly minap San-Miguel vezérletére bízott, sem hogy ez miben munkálkodik; szintolly bizonytalan, hova lettek azon csapatok, mellyek az éjszaki seregtől elszakasztvák, annak erősítésére volnának fordítandók. Miaga a' hadminister által személyesen vezérlett sergek sem nagy reményvel látszanak kecsgetetni. Az éjszaki sereg szinte munkátlan 's folyvást elmulasztgat minden alkalmat, mellyben a' cataloniai lázadókat elhatározó csapással illethetné, 's ezt olly gazdag, olly népes tartományban, hol 4000 főnyi hadsereg 's még nagyobb számú nemzetőrség van, 's hol a' nagyobb városok lakosi önmagok is képesek gondoskodni saját védelmükről. E' tartományban, valamint egyebekben is, hosszúra nyulik a' háboru, mellynek, a' fölhasznált segédsergek 's általa elnyelt áldozatok szerint következtetve, már régen be kellett volna végződni. Az uralkodás hallgat; ez élénk aggodalmat szül; neu tudni, mi akadályozza ennyire a' hadi munkálatokat. Bármilyen is oka ezen lomhaságnak, végre még is csak meg kellene a' következésnek az áldozatokkal egyeznie; csak aránylagos siker igazolhatandja az áldozat nagyságát. A' cortesgyűlés nem sokára össze jövend; kétségkívül ismét új követelések fognak hozzá intéztetni, mielőtt azonban e' kívánatokat teljesítné, hihetőleg számot kérend az áldozatokért. A' hadministerség naponkint bocsihatna közre jelentményt a' tábori munkálatokról, a' nélkül, hogy a' katonai parancsnokság által megtartatni szükséges titkokat fölfedezné. Ez a' nyilvánosság bizonyosan kedvező befolyással lenne a' közügyre. A' tudósítási hiányok következte aggodalom. Fölszólítjuk ennél fogva az országglást: fontolja meg, vajjon nem volna e' jobb nyilvánosságot követni az az adalmak megszüntetése végett, — mint hallgatás által a' közönség nyugtalanító tündéseit nevelni.“

PORTUGÁLIA.

A' lissaboni hírek csak f. h. 3kaig terjednek, 's szerintök a' ministerium és pártfelek helyzete még mindegyre csak az előbbi. A' portugáli pairek ünnepélyes ellenmondást tettek egész Europa előtt az utolsó lissaboni zendülés miatt, mellyben a' hadseregnek egy kis része az alkotmányt egészen fölforgatta 's az ő előjogait olly kiméretlenül megsértette. Az ellenmondás sept. 18kán költ 's illy tartalmu: „Senhora! A' portugáli királyságnak alulirt pairei csudálkozással és sajnálattal olvasák a' f. h. (sept.) 10kén fölséged által aláirt végzeményt, melly által királyi magosságod az 1820ki septememberben kihirdetett alkotmányt az ország alaptörvényei gyanánt elismeri. Ezen ország constitutionalis chartáját, mellyet egy portugáli fejdelem, fölséged atyja adott ki, az ország rendei pedig elfogadtak 's esküjökkel szintugy mint fölséged is megerősítettek, mellyet a' portugáli hadsereg több ízben vitézül és híven óalmazott hitszegő csapatok ellen, — nem volt szabad egy bódulási pillanatban fölforgatni 's megsemmisíteni, 's különösen a' hadseregnek egyik lázadó része által nem, mert épen ez tartozik mind az általa most kikiáltott alkotmány, mind pedig egyéb polgári törvények szerint is, a' legnagyobb engedelmességgel, 's épen ez azon testület, mellyet soha sem gyűjthetni össze, hogy a' végzeményekről tanácskozzék 's azokat önhatalmulag végrehajtsa. Senhora! a' constitutionalis charta erejénél fogva, a' nemzeti képviselőségnek egy része az ország páirjeit illeti; joguk van arra, hogy a' constitutio fölött örökődjenek, 's kamarájok hozzájárulta nélkül semmiféle constitutionalis czikkellyel változás ne történhessék. Ez valóban szép és nagy előjog, egyszermind fontos és nehéz kötelesség, mellynek megvetését vagy elmellőzését az ő becsületök, hitük szentsége 's az általok tört hosszu szenvedésnek emlékezete meg nem bocsáthatja. Ezen előjogokra eskötelességekre támaszkodva, kijelentik ezen ország páirjei fölséged mint a' nemzet legmagasb felsősége előtt ellenmondásukat, a' ministerek által törvénytelenül aláirt végzeményt kárhoyztatva, reménylően egyszermind, hogy azon használat által, mellyet fölséged ezen ellenmondásbul vonand, mind Portugália mind egyéb országok nemzete előtt bebizonyítandja, hogy e' királyság páirjei a' lázadásokat sem elő nem mozdítják, sem nem helyeslik, 's hogy becsület és eskü előttök nem üres szavak.“ Következnek az aláírások: szám szerint 28 paire. — Különbben a' pairek összes száma Portugáliában 41, de kik közül kettő soha sem foglalta el ülését a' kamrában, 's az ellenmondás aláírása egyszermind pedig a' királynénak átnyujtása alkalmával számosan távol voltak a' fővárosbul. — Ezen ellenmondás kétségkívül mind a' mellett is hatással leend a' kormányra, melly még mindegyre nem bír elég szilárdsággal, 's e' tekintetből ujra meg ujra változásokat tesz a' polgári és katonai hivatalok 's tisztségek személyei között. A' lissaboni hírlapok egész sorozatait közlik az illyféle névjegyzékeknek; de egyszermind hatalmasan emelik föl szavukat a' királyné idegen tanácsosai ellen, különösen a' Nacional, melly az 1820ki alkotmány ócsárlóit is szenvedélyesen ostorozza. — A' M. Herald levelezője szerint oct. 2kán általános hivataltisztítás tartattott, a' népszerűség szellemében. A' nyugalom legkevesebbé sem háborított meg. A' királyné egészséges ugyan, de levertnek látszik, 's kétséget nem szenved, hogy férjével együtt örömet menekednek helyzetéből valamely angol hajón, 's azután semminek nyilatkozatná kinszerített megegyezését az 1820ki alkotmány behozatala 's elfogadása iránt. — A' királynénak illy gondolkozása módjárul való meggyőződés mind Lissabonban mind Oportóban hatásos volt a' polgárok nagyobb számára, úgy hogy azok most magokat szenvedőleg viselik. Azon vélemény uralkodik, hogy a' jelen alkotmány elismerését nem könnyen várhatni Angliától, 's több angol hajó horgonyoz a' Tajon, mint látszik csak azért, hogy szükség esetében a' királynét illőleg 's kényelmesen elfogadhassák. Más tudósítások azt mondják, hogy az érintett hivataltisztítás alkalmával 120 tisztviselő 's a' királynénak minden tanácsosa elbocsáttatott. E' miatt rémülés támadt a' városban és aggodalom, ugyannyira, hogy magok a' ministerek is bizonytalanok hitték állapotjokat.

SCHWEIZ.

Bertola gróf, mint schweizi lapok hírlík, a' francia rendőrség kezébe esett 's olly vallomásokot tön, mellyek azzal, mit Bernben vallott, legtorzabb ellentétben állnak. Ministeri lapokbul az világlik ki, hogy Franciaországban Bertola gróf vallomását a' Montebello herczegnek vétkül tulajdonított tett dolgok megezőfólsására szándékozzák használni. Még Conseil is új kihallgattatást kért 's kinyilatkozatta, hogy minden korábbi vallomását, mellyek Montebello hg személyére nézve talán kellemetlenek, kész visszahúzni. Mi egy kémnek titkos mesterségét illeti, tehát ő nem akarja tagadni, hogy gyakorolta azt, 's előtte nem kevésé visszavettség, hogy abban megbotránkoznak.

OROSZORSZÁG.

A' szentpétervári ujság oct. 11én részletesen leírja azon szertartást, melly szerint az orosz őrség Silitria várát a' török hatalomnak átadta. — Mirza Seid basa Busicschuk katonakormányzója septemember 9én érkezett meg fölhatalmazással a' várátvételére. A' tengerészeti kapitánya Baptismansky és Bogdanoff

tanácsos csolnakon egész a legvégső orosz határszélig mentek elibe. Midőn a' basa kilépett a' szárazra, 11 ágyulövés üdvözlé őt 's a' külső várkapuban Bair alezredes a' vár parancsnoka várta őt Smirnoff rendőrmesterrel, kik neki a' város előkelő lakosait bemutatták, 's innen a' számára készített szállásra kísérték, hol tiszteleti ór állított föl. — A' basa még ugyanazon nap tisztviselőket nevezett ki, kik a' határszélre menvén, ott a' sislisriai határon fekvő faluk véneinek kijelenték, hogy a' határ már a' török kormányának van átadva. September 10én megszemlélte a' basa a' várat, a' fegyvertárt, 's a' katonai épületeket, 's azonnal el is foglalta azokat. A' kozák-vezred, melly eddig a' határszélén állott, erre elhagyta azt, 's csak egy osztály maradt még hátra. Azonban az általadasi jegyzőkönyv aláírásaig orosz őrség állott az őrhelyeken. September 11én az orosz seregek az utócsapaton kívül átkeltek a' Dunán, 's e' pillanatban iratott alá a' jegyzőkönyv. Ekkor a' basa török zászlóval közelítte az orosz zászlóhoz, melly még a' váron kitűzve volt; az utócsapat fegyverrel tisztelkedett, a' parancsnok levevé az orosz zászlót, 's átadta a' basának a' várkulcsokat, mire a' török zászló tüzetet ki, 's a' katonaság újra tisztelkedett, 's elhagyta a' várat. Erre a' katonafőnök 's parancsnok az utócsapattal a' Duna bal oldalára ment, a' vár 11 üdvölvést tón, a' basa pedig kíséretével a' rakpiacra ment. E' nap ünneplésére az orosz sereg a' bal dunaparton Te Deumot tartott 's erre a' seregek haza felé indultak. — Isten hírével. — Sz. Pétervárból oct. 10röl írják, hogy 9én történt az első kocsi az ottani vasúton. Az idő kellemes levén, (18 lépcső Reamur szerint) számos ember gyűlt össze minden rendből. A' vaspálya Zarskoje-Zelotól megy a' pawlowski parkig, mi mintegy fél német mérföld (3. werst). A' kocsi, melly mintegy 200 pud terhű, 's e' fölött az 50 személyt, kik kocsin ültek, csak egy ló húzta, és pedig néha ügetve néha vágatva. A' jelenlevők közt volt a' császárné is fényes kísérettel lovon, 's a' kocsi-meneteket kétszer eljáratá maga előtt. — Jelenvolt a' székörökös herceg is számos tisztból álló fényes kísérettel. A' császár maga, előbbi nap kocsiútján a' vasúton. —

A M E R I K A.

Brazília. Rio Janeiróból auguszt 31ig szomorú tudósítások érkeztek az ottani erkölcsi állapotról. A' kormány kénytelennek érzé magát a' büntető-törvénykönyvben másításokat javasolni, hogy a' büntetések súlyosabbak 's hatékonyabbak legyenek. Midőn az igazságminister ebéli tervét a' követházban előterjeszté, borzasztólag rajzolta a' gonoszítottakat, mellyek elnyomására a' követházat felszólította. Különösen do Rio Grando de Sul és Para tartományokban (hol most mindenütt zendülések vannak) a' vadultság hallatlan példái mutatkoznak. — A' meggyilkolt emberek holttesteit szét darabolták, tagjaikat utcákon hurezolták, végre árverésbe bocsáták.

Mexico: Mexico republica éjszaki statusai, mint a' Neworleans Bee állítja, igen rajta vannak, hogy Texassal független uniót képezzenek, hasonló az északamerikai egyesült statusok republicai szövetségéhez. —

Ujyorki lapok Tampicoból jelentik, hogy a' mexicói republika szörnyű rongált állapotban van. Összeesküvések, árulások, pártos harcok egymást váltogatják. A' texasi Invincible és Terible két kis hadihajó a' tabascoi rév előtt cikáz, 's minden mexicói hajót összeront, mellyet hatalmába keríthet. —

Mexico. A' „Correo Politico“ aug. 1röl Mexicóról nem igen kedvező híreket közöl. Szerinte a' mexicóiak nem képesek új sereget állítani a' texasiak ellen. A' mexicói ügy nevezett sereg, nagy részint Santanna elbátortalanult katonaságából, a' republica börtöneiből kibocsátott gonosztevőkből, 's indiánokból áll. A' texasiak ellenben már 4000 főre szaporodtak, 's Matamoros ellen készülnek, mihelyt lovasság is fog hozzájuk csatlakozni. Gaines, a' texasi vezér, Sabina folyó balpartján táboroz 's csak erősítést vár, hogy a' tulsó partra átmelessen, 's a' mexicóiakat megtámadhassa. —

N Á P O L Y.

Nápolyból, sept. 28a és 29e közti éjjel megpróbálták feltörni a' kir. bankot, mellyben 20 millió ducati kész pénz van aranyban 's 5 millió ducati piasterben. A' bank az igen tág kir. finantz-épületben van, melly ezen kívül még valamennyi ministeriumnak, a' rendőrségnek, fő tisztségnek 's pénz-csarnoknak 's a' t. szállást ad. Egy vagy két személy estve belopódzott azon négy udvar egyikébe, mellyeken által juthatni a' bankba 's hol éjjel nem szokott ór állani. Ezek álkulcsok 's részint törő szerszámok által képesek voltak az ajtókat felnyitni 's ezinkostársait, számra 14et—15öt, mellyek közt egy bank szolgálatbeli is vala, éjjel bebocsátani. 'S valóban észrevétlenül el is jutottak, részint már azon szobákig, hol a' bank nyolcz pénztára tartatik. Más nap ugymint csütörtök mivel a' bank ekkor zárva szokott maradni 's az épület ezen részében kevesebb mozgás van, mint máskor, a' tolvajoknak természetesen igen inyökre 's kezökre vala szolgálendő 's következő éjjel pénzzel rakodva szintazon módon szándékoztak kisurranni, a' mint beosontak. Azonban mig halk léptekkel a' sötét folyosókon tapogatóztak, 's már czéjlokhoz közelitnek, kívülről az épület őt kijárását örökkel megrakatták. A' rendőrség t. i. a' vállalat egyik czimborájától mindenről értesítettvén, nyomban követte őket a'

sötét lépcsőkön 's folyosókon, 's épen akkor lepte meg őket, midőn a' szobajátók felnyitásban dolgoztak. Még is csak öt került körörmre, a' többi egy nem őrzött kijáráson ellillant, de nyomozzák őket. A' fenérintett tolvaj-merény közelebb nyomoztatásánál az is kísült, hogy a' tolvajok szintazon-épületet fel szándékoztak gyújtani. A' leváltár t. i. épen a' bank közelében van, az épület szintazon szárnyában, sok és különféle tűziszert találtak nálok, hihetőleg a' végre hogy az általok okozandó égés-kori rendetlenséget használnván annál biztosabban megszökhessenek. Teljes és jól kikoholt merény volt. A' tolvajok egyszersmind mindenféle szerszámmal el voltak látva, 's úgy látszik, mindenre készek. Az első rendőr-ügyviselőnek 's hajdunak, kik hozzájuk közelitettek, egész zacskó vékony port szórtak szemekbe. Azután összekaptak, 's e' zavarban volt a' nagyobb szám ellillanni képes.

E L E G Y H I R.

Lyonban a' köz figyelem sept. 3kától egész 17keig Dufavel nevű napszámos szerencsétlen sorsára volt a' legelénkebbül függesztve, ki 13 napig egy beomlott kutba ugyszólván elevenen volt eltemetve. A' földréteg t. i., mellyben Dufavel napszámos társival 70 lábnyi mélységben dolgozék, posza vagy sivány homok vala, mi miatt a' kiásni szándéklott kut falait palánk-vagy pallódeszkákkal kelle bélelni, ezeket pedig feszítve tartó kereszt-gerendákkal kipeczkelni. Azonban e' palló-deszka bélelet, kereszt gerenda poczköstül sem állhatott sokáig ellen a' föld súlyának. A' munkások észrevevén, hogy ingani kezd e' kufal tartó készület, felsiettek a' mélységből, csupán Dufavel ment le mindnyájok fölére után még egyszer ott felejtett szerszámiért, 's e' perczen az egész falerősítvény összeomlott, de szerencés vak-történet által két palánk vagy pallódeszka szarufa-formán dült egymásra keresztbe 's tető- vagy fedél-alaku pandalt (üreget) képezett Dufavel feje fölött, melly alatt ő lábait összezsugorítva 's guggon ülve szabadon lihegetett, szükség esetén kezeit is használhatta 's felelhetett is a' felülről hozzá intézett kérdésekre. Eleinte kiszabadíthatása végett a' beomlott földet akarták elhányni, de csakhamar észrevették, hogy ez nem tanácsos, mert az ásás általi föld-zökkenés miatt folyvást több több finom homok gördülvén keresztül a' véd-fedél hézagán, ez végre Dufavelt megfulaszthatná, vagy pedig az egymásra szarufaként dült pallódeszkák is a' nyomasztó 's összetartó föld-sulynak róluk elmozdítása miatt össze vagy félre billenhetvén magok is könnyen okozhatnák földterhestül az alattok görnyedező szerencsétlennel halálát. Nem vala tehát egyéb czélszerű mód, mint a' beomlott kut mellett másikat ásni, 's abból, ha Dufavellel egyirányos mélységre jutnak, egy kereszt üregutat nyitni Dufavel megszabadíthatására, kinek azonban az összedült falbélés néhány részen vagy nyiladéknál nagy ügyvel bajjal ételt 's kevés bort is képesek voltak holni elmés készülettel szolgáltatni. Sept. 7kén a' munkások már egyenlő mélységre hatottak Dufavel börtönével, sőt már a' hozzá vezetendő keresztüregben ástak, midőn az újra lezuhant omladvány-föld vällig temette be őket. Ámbár 20 lábnyi távolságra volt Dufavel tőlök, még is nagyon érezte az omladék rendítését, a' pallódeszka-fedél összéb hanyatlott fölötté, omlott a' homok kiseded védhelyére 's alig mozdulhatott a' nyomorult a' nélkül, hogy minden perczen a' pallófedél és föld rá zuhanásától ne kellett volna rettegnie. Egyetlenegy végső remény volt megmentetésére egy 3dik üreg készítés. mellyet a' helyőrségi sánczások más oldalon kezdének. Az ő ásásmódjok azonban lassudabb, de annál biztosabb, 's miután ezek a' számtalan akadályt, mellyet e' homok föld minden lépten nyomon elejökbe gördített, sept. 8 — 17keig szerencsésen elhárították, utóljára csak egy deszkát kelle átfűrészelnök, melly a' boldogtalant tőlök elzárta. 'S midőn ez utolsó gát is elhárult, kirohant a' 13 napig elevenen temetve volt Dufavel 's a' hozzá legközelebb eső sánczások nyakába csimbalkozott, mire az üreg karzatára vonák; de mielőtt szabad levégre bocsáták, egy orvos megvizsgálta egészsége állapotját. Azután karszékre tették, szorgalmasan betakarták 's így húzták fel. A' földszinre értekor ezer torok élteté az ingénieur-öket az olly türethetlennül várt megszabadításért. Erre Dufavelt diadal-menetben vivék szabadítóji szállására. D. nem beteg ugyan, de nagyon bágyadt 's reménylik, nem lesz semmi káros befolyással e' történet egészségére. 13 napot tölte földalatti tömlőczében 's 20 sánczások dolgozott váltva és szakadatlanul éjjel nappal megszabadításán ez idő alatt egy tiszt igazgatása alatt.

Gabonaár Pest 's vidéki városink piaczin; poza. mérője váltó gar.

	buzza	kétszer.	rossz	árpa	zab	kukur	kőles
oct. 13án Ungvár	80	74	44	46	30	60	—
„ 14én Arad	90	70	62	55	44	70	—
„ 14én N. Becsker.	90	60	—	50	40	80	70
„ 15én Miskolcz	85—80	70—65	55—50	48—45	30—25	65—60	200—195
„ 15én Baja	83—73	57—50	47	50	28	60	—
„ 15én Pécs	80	60	50	60	32	73	—
„ 18án Debreczen	100—80	70	62	57	43	90	—
„ 20án Moxony	105—72	56—50	52—48	46—43	40—35	86	—
„ 21én Uj-Becse	105—95	80—70	—	50	40	80—60	—
„ 22én Komárom	83	66	48	44	33	64	78
„ 28án Pest	106—86	72—60	55—48	55—46	38—33	83—72	—

Pénzkelet: oct. 26kán: 4 pCtes 99 1/2; 3 pCtes: 73 5/8; 2 1/2 pCtes 55 3/4; — Dunavízállás: october 27kén 2 10' 0" 28kán 2 10' 0" 29kén 2 9' 9" — Budalotteria oct. 26kán: 70. 39. 3. 27. 78.